T.1018.(

Q. F. F. F. Q. S.

QUÆSTIONES MEDICÆ DUODECIM,

AB

ILLUSTRISSIMIS VIRIS

R. D. PETRO RIDEUX DECANO Venerando, ANTONIO MAGNOL, HENRICO HAGUENOT, JACOBO LAZERME, ANTONIO FIZES, FRANCISCO DE SAUVAGES, Regis Conſiliariis, Medicis, & Profeſſoribus Meritiſſimis.

PROPOSITÆ

IN AULA EPISCOPALI MONSPELIENSI coram Illuſtriſſimo ac Venerabili D. D. FRANCISCO LE NOIR, Theologiæ Doctore, Canonico, Theologo, & Archidiacono majore Eccleſiæ Cathedralis Monſpelienſis, Abbate Sancti Salvatoris Lodovenſis, Vicario Generali & Officiali.

Pro Regiâ Cathedrâ vacante.

Per Obitum R. D. GERARDI FITZ-GERALD, Regis Conſiliarii, Medici, & Profeſſoris Meritiſſimi.

Quas, Deo favente, & auſpice Dei-parâ, propugnabit in Auguſtiſſimo Monſpelienſi Apollinis Fano, triduo integro, mane & ſero, diebus 30, 31, menſis Januarii, & 1. menſis Februarii anni 1749,

CAROLUS SERANE Monſpelienſis, D. M.

MONSPELII,
Apud JOANNEM MARTEL, Univerſitatis Medicinæ Typographum. 1749.

318332

DEO
UNI ET TRINO.
AC
BEATÆ VIRGINI
DEIPARÆ

D. D. D. C.

CAROLUS SERANE.

WELLCOME LIBRARY INSTITUTE

QUÆSTIO PRIMA.

An quivis Morbus ex qualicumque Lymphæ concretione ortus, poſſit curari Hydrargiroſi peculiari methodo unicuique adhibitâ?

MORBI plures à lymphæ concretæ, & hærentis inſpiſſatione, vel exſiccatione dependent. Hujusce generis ſunt obſtructiones, ſchirri, tumores ſchirrodæi, morbi varii cutanei, uti ſcabies, herpes, &c. Arthritis, labes à viru ſcorbutico, ſcrophuloſo, ſyphilitico, cancroſo, aliique benè multi. Inter eos affectus, licet limphæ inſpiſſationem vel ſiccitatem in eis agnoſcant medici, ſummum tàmen inſtituunt diſcrimen, ex variâ concretionum naturâ, ex diverſo earum ſpiſſitudinis aut exſiccationis gradu, ex majori, vel minori acredinis complicatione, ejuſque acredinis indole, & ex ſolidorum ſtatu tùm nativo tùm adventitio deducendum: ſic etiam, ſi obſtructiones, ſchirri, tumores ſchirrodœi viſcera interna occupent, ſummè eſt attendendum ad viſcerum affectorum textum modo enim diverſo vitia hæc tractari debent, prout cerebrum, pulmones aut abdominalia viſcera afficiuntur; ſed in nullo earum obſtructionum caſu hydragiroſis tendanda eſt, quæ inefficax foret, & ex cujus adminiſtratione quâcumque methodò adhibitâ, nunc ruptiones & hydropes, nunc ſuppurationes internæ eſſent pertimeſcendæ. Scabies, & herpes modò à lymphæ inſpiſſatione, modò ab ejuſdem ſiccitate dependent;

ſed ſimùl, & eſſentialiter adeſt acredinis complicatio, quâ ut plurimùm univerſa fluidorum moles inficitur: ad hæc ergò debellanda, medicamina requiruntur ex diluentium, demulcentium & incidentium claſſe, quæ ſecundum artis, & prudentiæ leges ex prægreſſis deducendas ſunt præſcribenda: inter ea mercurius non reponetur, liquores enim quoſlibet ad rarefactionem jam proclives ulteriùs exagitaret morbique cutanei adeò non mitigatio, ut potiùs exaſperatio ſequeretur, neque ex herpetibus mercurii applicatione curatis aliquid in præſentis poſitionis veritatem eſt ſtatuendum, ſæpè enim ex ejuſdem remedii uſu urgentius redditur malum, malignum caracterem herpes acquirit, ſimulque viſcerum labes ex humorum excandeſcentiâ oriundæ ſuccedunt; idque præterea notandum hujuſcemodi ſanationes virûs venerei prægreſſi, & verum morbi fomitem conſtituentis ſuſpicionem ſemper præbere. Arthritis tendines, perioſtea, nervos, membranas, ligamenta obſidens lymphæ tenacitatem & acrimoniam pro causâ agnoſcit, undè actuoſa quælibet nocent, ſola edulcorantia proſunt, tenuibus incidentibus cautè permixta. Si autem adhiberetur hydrargyroſis, intenderentur dolores & ex nimiâ acris evolutione crebriores, & diuturniores fierent. In ſcorbuto ſanguinis globuli ità diffriguntur, ut ille partim in coagulum tenax lentumque, partim in acre ſerum abeat, ſicque obſtructionibus pariendis, & internæ vaſorum eroſioni inducendæ aptus evadat: mercurius lymphæ, ipſiuſque ſanguinis partes mucilagine jam nimis exutas, ulteriùs denudans, & vaſorum roſionis periculum adaugens, vel lymphaticorum ruptionem & hydropem produceret, vel ſanguineorum dilacerationem & ſequuturas exindè hæmorragias procrearet. Idem remedium felici ſucceſſu in ſcrophulis non adhibetur, & experientia rerum magiſtra ab illius uſu tunc inſtituendo Medicos abduxit: pravi eventûs hydragiroſi ut plurimùm ſuccedentis cauſa tùm in eo verſari poteſt, quod mole majores & molliores ſint lymphæ moleculæ, tùm inprimis ex eo eſt deducenda, quod acrimonia peculiaris indolis, & nondùm ab ullo

determinatæ

determinatæ de virûs ſcrophuloſi eſſentiâ fit: quoad primum mercuriales atomi lymphaticos grumos utpote molles ſubeunt & perforant non productâ eorum deſtructione, unde mercurii inefficacia: quoad ſecundum, atomi eædem mercuriales lymphæ mucilaginem ſuperſtitem ulterius ſolvunt & liquant, ſicque particulas acres veſtitûs fragmentis, quibus aliquatenùs involvebantur, penitùs fermè ſpoliant, unde mercurii noxæ: exindè enim acrimoniæ gradus intenditur, pejor evadit illius indoles, inflammationes & ſuppurationes internæ fiunt, ſæpè etiam inflammantur, & in ſuppuratum abeunt tumores externi, mole, numeroque augentur, & quandoque mutantur in cancrum, qui licet à virû venereo, aut ſcorbuto, aut cauſis aliis non raró producatur, ſæpiùs tamen ſeminii ſcrophuloſi ſoboles eſt: verum in cancro, niſi à virû venereo pendeat & altas radices adhuc non egerit, ſeduliſſimè vitandus eſt mercurius, in eo enim affectu inſignis viget & peſſimæ indolis acrimonia, unde veluti cauſticitatis naturam liquores quilibet acquiſierunt: mercurius ergò ſymptomata breviſſimo temporis intervallo acueret, ægerque citiſſimè ad vitæ extrema duceretur. Concretiones lymphaticæ virû venereo inductæ ſolæ ſunt, docente obſervatione, quas domat hydragyroſis, neque iſta feliciter unquam ſuccedit tum in præcitatis affectibus, tùm in quibuſcumque aliis à lymphæ inſpiſſatione vel exſiccatione oriundis, niſi cum virûs venerei complicatio adeſt, tuncque debitis cum cautelis eſt inſtituenda, imo & eam adhibere vetat aliquando ægri ſtatus, uti in hydrope, ſuppuratione internâ &c. Iſtud obſervandum præterea mercurii ope virûs venerei complicationem equidem deleri, ſed plures è memoratis affectibus non raró ſupereſſe, vel frictionum mercurialium tempore cedere cum brevi dein & minimâ datâ cauſâ recrudeſcant, uti obſervatur de herpete, quæ ſi accidant, propriis remediis illi affectus tunc temporis ſunt debellandi. Ut autem mercurii efficaciæ in lue venereâ ratio dignoſcatur, notetur vix vitium in majoribus vaſis liquidiſve ſenſibile adeſſe, vaſa enim ſanguinea & lymphatica primi generis liberam circulationem

vel intrà minutiſſima ſui extrema permittunt, hærentiæque tantummodò fiunt in ſeriebus vaſorum lymphaticorum decreſcentibus. Sola ergò peccat lympha tenuior, ejuſque moleculæ concretæ duræ ſunt, & renitentes; ſic mercurius liberè intrà vaſa ſanguinea & lymphatica majora circulans nullam ullibi labem infert, neque niſi ſummoperè diviſus, & ſufficienter in ſuo motu retardatus, lymphatica exiliſſima ſubit, ubi in moleculas lymphæ concretas irruens, eas ut potè exiguas penitùs confringit, eaſdemque duras, & ipſi reſiſtentes ſuo pondere quatuordecies majore exſuperat, & ad integram diſſolutionem conducit. Hæc tamen fauſto eventu non accident, niſi cauta & in diverſis caſibus varia præparatio inſtituatur, & niſi ſapienter adhibeatur mercurius, cujus ergò adminiſtrationem à ſagaci & prudenti Medico dirigi neceſſum eſt; cùm igitur inter morbos à lymphæ concretione oriundos lues venerea ſola hydragiroseos ope tutò eradicetur, cumque alii ei adeò non cedant, ut potiùs ex illius uſu quocumque modò adhibito ſæpius ingraveſcant, niſi virûs venerei effectus aut comites ſint, exindè concludimus.

Ergò quivis morbus ex quâlicumque lymphæ concretione ortus hydrargiroſi, peculiari licet methodo unicuique adhibitâ, indiſcriminatim curari nequit.

QUÆSTIO SECUNDA.

An ex unius corporis veſicæ Paralyſi ſequi debeat neceſſariò iſchuria, & quomodò huic ſymptomati ſit ſuccurrendum?

VEſica urinaria cujus figuram accuratè deſcripſit clar Winſlow. (*a*) In ſui orificio anteriori urethræ continuo, ſphinctere conſtringitur, cujus fibræ dictum orificium

(*a*) Expoſ. anat. Trait. du bas-ventre, n. 448.

ambientes arcum potiùs, cornu utroque ſuperiora ſpectante, quàm orbem deſcribere videntur. (*a*) An eo loci confertæ deſinant, an continuatæ ulteriùs producantur, ſi Santorino fides, mentis potiùs quàm artis ope eſt attingendum. Hujus ope veſicæ orificium conſtringitur, ne involuntariè nobis urina effluat. Corpus tunicam habet muſcularem urinæ expulſioni dicatam, & fibris Carneis (*b*) conſtantem juxtà veſicæ longitudinem in illius ſuperficiè exteriori exporrectis, quibus ſubſtratæ ſenſim obliquiores fiunt, tandemque ferè tranſverſæ in plano tunicæ interiori evadunt. (*c*) Longitudinales muſculum conſtituunt de quo Hyeronimus ab aquâpendente & Bartholinus ſub nomine muſculi veſicam ambientis primi egerunt. (*d*) Qui dein à ſpigelio urinæ detruſor dictus fuit, & quem eximiè deſcribit Parſons (*e*) fibræ illæ omnes mirùm in modum contrahi & extendi poſſunt, (*f*) earumque actione, detruſoris præſertim (*g*) abſque reſpirationis ope, urinam expelli poſſe patet ex experimento Walæi (*h*) qui ſæpiùs in vivo cane reſectis omnibus abdominis muſculis, vulnereque exiguo veſicæ inflicto, urinam non minùs in diſtans ejici obſervavit quàm per penem in ſanis: diaphragmatis tamen & muſculorum abdominalium actionem ad eamdem urinæ eliminationem concurrere admîttimus: iis enim ſimùltaneo motu contractis inteſtina, & viſcera urgentur, nequè habent quo cedant præter pelvim, in quâ veſica repleta & tumens compreſſionem recipit. Ultima hæc cauſa excretioni urinæ minime ſufficit, quippè conſtat obſervatione veſicam ultrà modùm diſtenſam, & à contractionis vi ſpoliatam iſchuriam veram induxiſſe, mortiſque cauſam fuiſſe. (*i*) Si igitur cauſa extiterit paraliſim nervorum corporis veſicæ inducens, iſchuriam exindè neceſſariò ſequuturam fore evidens eſt: talis Paralyſeos cauſa continens

(*a*) Santorini, obſ. anat. cap. 10. pag. 203. circà idem vid. Vvinſl. n. 660 661. (*b*) Morgag. adverſ. anat. 3. animad. 39. (*c*) Vvinſ. trait. du bas-ventre. n. 451. (*d*) Thom. Bartholin. anat. lib. 1. de infimo vent. pag. 130. (*e*) Parſons. deſcript. de la Veſſie. (*f*) Rhuiſch. Th. 4. N. 23. n. 2. (*g*) Parſons. tab. 4. fig. 2. (*h*) Apud Barthol. loco cit. (*i*) Senner. prac. lib. 3. pag. 8. ſect. 1. cap. 4. Verrhein. ſupp. anat. lib. 1. cap. 29. de urinâ. Foreſt. lib. 25. obſ. 14.

eſt eorumdem nervorum laxitas qui etſi ab iiſdem truncis enaſcantur, ex quibus ſphincter ramos accipit, à cauſis tamen propriis laxari queunt, uti viciſſim rami in ſphinctere diſtributi, primis robur ſervantibus, reſolvi ipſi valent, unde paralyſis vel veſicæ corpus, & ſphincterem ſimul, vel alterutrum non nunquam afficit. Præter cauſas paralyſeos generales, dantur peculiares, quas hìc in primis advertere intereſt, & inter quas ſtatim eſt recenſenda nimia veſicæ diſtentio apud eos occurrens, qui publicis detenti negotiis, aut in concionibus, ſenatu, foro, conviviis urinam retinuerunt, vel quos prægreſſa, & diuturna vexavit iſchuria. Ab ætate provectâ, à lapſu, ictû, vertebrarum luxatione, vulneribus ſpinalis medullæ, tumoribus qui in eâ parte nervos afficiunt idem affectus induci poteſt: quare verò à vertebrarum luxatione nunc iſchuria nunc urinæ incontinentia? quare ſæpè iſchuria ſtatim ingruit cui ſuccedit incontinentia non difficulter intelligent, qui veſicæ nervos aut Paralyticos fieri, aut ſtupore ſolummodò affici advertent, vel ſtuporé ſtatim corripi, in dies creſcente, & ad perfectam vergente paralyſim. Vera iſchuria per ſe patet: ſi enim veſicæ regio contrectetur & comprimatur, tumida & repleta deprehenditur; hanc verò urinæ ſupreſſionem ex paralyſi dependere, tùm ex prægreſſis eruetur, tùm ex eo percipietur quod, etſi veſica plena turgeat, ſenſus tamen urinæ & dolor abſint. Gravis ſemper eſt iſchuria à corporis veſicæ paralyſi dependens, & eo pejor quo à gravioribus cauſis paralyſis inducitur, ſi enim à vertebrarum luxatione procedat, urgens imminet periculum, tùm ratione iſchuriæ tùm ratione ſymptomatum quæ ſimul adſunt, & brevi vehementiſſimè ingraveſcunt: ſi à ſenio pendeat, periculi etiam plena eſt & curationem ut plurimùm non admittit, minus è contrà adeſt periculum, minuſque contumax eſt affectus, ſi ab urinâ cohibitâ originem trahat, ſi ſimul adultos adoriatur, & paraliſis perfecta non ſit. Curatio in quocumque paralyſeos caſu ad illud ſtatim verget ut ſuppreſſa urina omni induſtriâ promoveatur, quem ſcopum ſi ſolita remedia non attingant, ægro

ſuccurretur

ſuccurretur per catheteriſmum, quo aditus urinæ præbeatur, idque auxilium ſæpiùs in die repetendum, ut nimia urinæ mora præcaveatur, varia interim tùm internè tùm externè, præſcribentur, quæ robur, ſenſum motumque veſicæ impertiantur, medicamenta igitur interna ex antiparaliticorum claſſe deſumpta adhibebuntur, ſimulque topica non negligentur, inter quæ eminent aquæ thermales, Bellilucanæ præſertim, earumque lutum quibus fovebuntur peryneum hypogaſtrium parteſque vicinæ, et quæ ſimùl intra veſicam repetitis vicibus injicientur: ſi autem ab ictu contuſione, vulnere, luxatione procedat, eſſentiale erit contuſæ, vulneratæ, luxatæ parti ſpecialius opitulari, ut vis veſicæ nervis reſtituatur atque ſimul vulneri, contuſioni, aut luxationi ſuccuratur, quibus ita obſervatis concludimus.

Ergò ex unius corporis veſicæ paralyſi ſequi debet neceſſario iſchuria, & propoſitâ methodo huiccè ſymptomati eſt ſuccurrendum.

QUÆSTIO TERTIA.

An Morborum Acutorum curatio à purgatione inchoari debeat?

MOrbi qui brevi & cum periculo ſua tempora percurrunt, acuti apud omnes audiunt, quorum in perperacutos, peracutos, acutos ſimpliciter, & acutos ex decidentiâ diviſionem ſatis ab omnibus cognitam hic non attingam, advertens tantùm plures inter eos Febrem comitem habere, alios abſque Febre ſua ſtadia deccurrere. An eorum curatio à purgatione ſit inchoanda ex ſequentibus colligetur, nimirùm ex morbi genio; ex cauſæ eum producentis eique fomitem ſubminiſtrantis indole, ex ſymptomatum naturâ, ex partium

affectarum textu, & ex ægri temperamento & viribus. Hæc ſedulò penſitata memorati problematis ſolutionem præbent & caſus nitidè commonſtrant, in quibus vel præſcribenda, vel ableganda purgatio. Morbi purgationem vel in ipſis initiis per ſe indicantes ii ſunt, qui putridi vulgò dicti à ſaburrâ primarum viarum dependent, & à ſanguinis Lymphæ, variorumque recrementorum inquinatione procedunt, quam ſucci pravæ indolis à primis viis ſuppeditati producunt & fovent: ſigna ergò ſaburræ & humorum ab eâ inquinationis in omni morbo acuto ſunt perpendenda, ut ex eorum præſentiâ vel abſentiâ morbi natura & cauſæ eum producentis & foventis indoles innoteſcant. Itaque ſi ſpontaneæ laſſitudines, appetitus imminutio, ventriculi à paſtu pondus, ructus, nauſeæ, borborygmi, dyarrheæ morbum præceſſerint, ſi cum horrore, rigore, cardialgiis, nauſeis, vomitu affectus invaſerit, ſi adſit oris fætor, ſi cruſta albicans, griſea, croçea, nigricans, linguam dentes labia obducat ſimùlque quædam aut plura ex præcedentibus perſtent, morbum ex iis ad putridorum claſſem pertinere demonſtratur: licet enim frigus abſque putredine nonnumquàm cum morbis incipientibus corripiat, ejus tamen præſentia, ſi prægreſſis ſtipetur, attentè à clinico advertitur, & multùm tùm ad copiam, tùm ad indolem materiæ Febrilis dignoſcendam confert: ſic pariter ægri vivendi modus, alimentorum quibus antè morbi invaſionem veſcebatur natura, aliaquè hujuſce generis inveſtigantur; ex quibus, ſi pateat cauſam morbi foventem eam eſſe, quæ jàm deſignata, curationis ſcopus eo eſt dirigendus, ut fomes morbi, ſaburra nimirùm primarum viarum, cum debitis cautelis eliminetur,ſimulque abigantur pravi ſucci quibus fluidorum maſſa inficitur. Hanc verò indicationem purgantia optimè adimplent,eoque collimat Medicus,ut quàm citò fieri poteſt,ægrotanti tutò propinentur, neque obſtant antiquorum præjudicia, quibus in morbi principio, augmento, & ſtatu à purgantibus abſtinebant: Vanum enim eorum fuiſſe metum peſſimoſque ſæpiùs ex eorum praxi ſequutos fuiſſe eventus, tùm ex ipſis eorum ob-

ervationibus conſtat, tùm ex hodiernæ praxeos felicitate, tùm ex ratiocinii evidentiâ, quâ purgantium à prudenti, & cum cautelâ adhibitorum demonſtratur utilitas, tùm ex eventuum contemplatione, qui à neglecto eorum uſu ſequuntur. Si autem ex ſignorum expoſitorum abſentiâ, & ex cauſarum examine palàm ſit, morbum inter putridos non eſſe recenſendum, à purgantibus eſt abſtinendum, quæ ſi tunc præſcribantur, non niſi declinante morbo ſunt imperanda, nocerent enim hæcce remedia graviaque mala ſæpiùs inferrent, uti in Febre à ſtimulis nullâ præſente humorum diſcraſiâ, in morbis inflammatoriis quibuſcumque, ſi à pravis ſuccis neque producti fuiſſent, neque foverentur, imò & caſus adſunt in quibus ægrum in evidens vitæ diſcrimen conjicerent, uti in incipiente hæmopthyſi. Inſuper in morbis ipſis quos putredo fovet, curatio ſemper à purgatione non eſt inchoanda, ſed partis affectæ textum & ſymptomata quibus ſtipatur morbus ſedulò explorare neceſſum eſt: Si enim adſit abdominis inflammatio vel inflammationis in eo periculum, purgatio licet ex prægreſſis indicata graves noxas induceret; tunc ergò diætâ tenuiſſimâ, potu copioſo humectante & leniente, venæ ſectionibus repetitis, narcoticis, fotu emolliente, clyſterum ejuſdem naturæ uſu, julepis demulcentibus eſt procedendum, neque ad purgantia licet mitiora deveniendum, niſi metu inflammationis ablato. Si plevram aut pulmones, tùm ſeorſum, tùm ſimul phlogoſis vel inflammatio afficiat, promptè nimis inſtituta purgatio multùm damni etiam afferret; hæcque niſi variis præmiſſis, venæ ſectionibus præſertim, eſt præſcribenda, citiùs tamen quàm in caſu præcedenti ſuadetur: Si enim doloris pectoris, aut ſputi ſanguinis ceſſatio ad purgationis exhibitionem expectaretur, in ſummo vitæ diſcrimine æger verſaretur, ſæpiùſque ob omiſſam evacuationem fatum obiret, cùm ècontrà quotidiana demonſtret obſervatiò purgationis ope, ſi cautè exhibeatur, ſymptomata hæc non raro ipſo die plurimùm miteſcere, vel etiam quandòque evaneſcere. Demùm ſi in cerebro adſit morbi ſedes, idem à purgantium uſu

periculum non imminebit, quæ tamen cautelam exigunt, & quibus niſi evidens adſit contraindicatio venæ ſectiones è malleolo præſertim prægredi debent. Id demùm tùm in memoratis caſibus tùm in quibuſcumque aliis in purgantium adhibitione eſt advertendum, ut ex eis nullus vel ruptionis vaſorum, vel nimiæ humorum excandeſcentiæ metus exurgat. Itaque licet à naturâ morbi & cauſæ indole indicentur, ſic tamen ſunt præſcribenda, ut aliundè periculoſa non fiant. Pro ergò vario partis affectæ textu, & diversâ ſymptomatum vehementiâ plùs minùſve differendus eſt illius uſus, ſæpiùsque non niſi ſopitâ, & mitigatâ ſymptomatum ferociâ ad morbi cauſam directè oppugnandam accedere licet, ergò indicationes ex morbo, ejuſque causâ; & contraindicationes ex quocumque fonte oriundæ, ſunt invicem conferendæ, ut citior, tardiorve exurgat exindè cathartici propinatio; denique ægri temperamentum ejuſque vires diverſas non raro cautelas antè purgationem requirunt, ex quibus liquet, 1°. canonem certum ſtatui non poſſe, quo tempus purgationis in unoquoque morbo acuto determinetur, & 2°. Sæpè in praxi evenire, curationem à purgatione non eſſe inchoandam, undè concludimus.

Ergò Morborum Acutorum curatio à purgatione ſemper inchoari non debet?

QUÆSTIO QUARTA.

An purgantia medicamenta humores noxios promiſcuè vel ex delectu evacuent.

CUm purgatio ſit excretio per alvum, eorum omnium quæ ex aliquâ corporis parte per inteſtina effluere poſſunt, ſequitur medicamenta purgantia ea eſſe, quæ interiùs aſſumpta,

pta, vel exteriùs applicata hujuſcemodi evacuationem per anum producunt; remedia hæc ab antiquis in eccoprotica, phlemagoga, cholagoga, hydragoga, & melanagoga dividebantur, prout ab eis ſolas alvi fæces, pituitam, bilem, aquam, aut melancholicos & aduſtos humores evacuari exiſtimabant: eo enim præjudicio detinebantur ut crederent purgantia electoria eſſe ita ut bilem aut pituitam aliis intactis expellerent & viciſſim, pluresſque apud eos movebantur controverſiæ utrùm ſympathiâ, vel antipathiâ noxios humores attraherent aut fugarent. Præcipuam illius erroris cauſam fuiſſe legimus quod evacuationes à diverſis purgantibus excitatas, mucoſas, flavas, ſeroſas, vel nigras obſervarent, eaſque varietates à determinatis purgantibus conſtanter inductas cernerent. Verùm jamdiù obſolevit hæc opinio, & materierum alvo excretarum varietatem tùm ab ipſorum purgantium colore, tùm à diverſâ eorum vi aliiſque circumſtantiis unicè pendere apud omnes inconfeſſo eſt. Actionem quam hæcce medicamenta exerunt ex eorum partium integrantium mole, duritie, figurâ, motu deducimus, unde diverſorum energia, eorumque in minorativa, mediocria, & mochlica diviſio. Purgantia ore aſſumpta in ventriculi parietes ſtatìm agunt, & irritatione ibi excitatâ copioſiorem liquoris gaſtrici in ventriculi cavum effluxum determinant, ſimùlque tunicam illius muſcularem ad vividiorem contractionem ſtimulando diaphragmatis, & muſculorum abdominalium concurſum ſympaticè inferunt, quod ultimùm tamen non niſi de validioribus intelligendum. Exindè materierum in ventriculi cavo contentarum dilutio, emollitio, attritus, earum quæ parietibus internis adhæreſcunt ſimilis emollitio, abraſio, in ventriculi cavum detruſio, tandemque organi ſecretorii depuratio, & ſuccorum in ipſo hærentium ad eandem ventriculi cavitatem propulſio; quæ omnia ut ritè perficiantur repetitum purgantium uſum ſæpiùs exigunt, ut experientiâ notum eſt. Peractæ in ventriculo actioni par omninò, imò ulterior efficaciorque in inteſtinis exeritur, undè iidem effectus & etiam intenſiores, materieſque ſenſim ad rec-

tùm detruſæ foras expelluntur, perſtante igitur catharticorum actione, novis continuò ſtimulis ventriculi & inteſtinorum parietes irritantur; unde magna humorum verſus ea loca derivatio: tubuli enim ſecretorii humorem ſuum in ventriculi & inteſtinorum cavum copiosè evomentes, ductuſque choledocus & pancreaticus liquida ſua in idem cavum pariter eructantes novis à ſanguine recipiendis humoribus, eaque in ventriculum, & inteſtina tranſmittendis aptiora evadunt. Plures interim medicamentorum purgantium particulæ per vaſa abſorbentia tenuiſſima & lactea ad cor, & indè ad vaſa quælibet tùm ſanguifera, tùm lymphatica & ſecretoria devehuntur, intra hæc vaſa ſtimuli vices, uti in primis viis, exerunt, tunicas vaſorum, ſanguineorum præſertim, ad validiores contractiones incitant, ex quibus molecularum ſanguinis & lymphæ diviſio; attritus, ad fluendum aptitudo, & ad uberiorem ſecretionum materiam ſuppeditandam diſpoſitio. Alter hic inſuper effectus producitur, qui in primis viis præſtitus non fuerat: efficaciùs enim medicamentoſæ particulæ in ipſas ſanguinis, lymphæ, & variorum recrementorum Moleculas agunt, eaſque propriâ vi dividunt & attenuant; ſicque concurrente cauſarum memoratarum actione fluida quælibet fluxiliora evadunt, eorum in anfractuoſis vaſorum extremis præcaventur hærentiæ, & actu exiſtentes ad feliciorem reſolutionem diſponuntut; ex quibus purgantium ritè adhibitorum patet utilitas eorumque noxæ deducuntur ſi intempeſtivè adhibeantur: ea ergò eſt purgantium actio obſervationibus innixa, ex quâ liquet humores quoſlibet qui ad inteſtina effluere poſſunt, ab eodem purgante indiſcriminatim eliminari, ſimùlque purgantia in omnes ſanguinis, lymphæ & recrementorum moleculas tùm ſanas, tùm morboſas æqualiter agere & promiſcuè in quaſcumque ſibi obvias irruere, ex quibus ea moventur quæ faciliùs deponi poſſunt, ſicque nullus in hiſce remediis delectus admitti debet, & purgantium diviſiones ab antiquis traditæ penitùs rejiciendæ, ſi ſaltèm juxta eorum mentem intelligantur; licet ergò quædam purgantium nomina

ab antiquis uſurpata adhuc in uſum veniant hydragogorum præſertim, multùm abeſt ut ea ſelectu quodam agere exiſtimentur, ſed eorum effectus, non ſecus ac aliæ omnes ex diverſis purgantibus oriundæ varietates ex prægreſſis non difficulter intelliguntur, unde concludimus.

Ergò purgantia medisamenta humores noxios non ex delectu, ſed promiſcuè evacuant.

QUÆSTIO QUINTA

An Catalepſi Emeticum?

CAtalepſis adeſt, quoties ægri ſubitaneâ ſenſuum internorum & externorum abolitione correpti, motuque voluntario privati, ſitum in quo ab adſtantibus ponuntur non difficulter ſuſcipiunt, eumque niſi ab externâ cauſâ dimoveantur conſtanter retinent, vel ſi ſibimetipſis relinquantur eum corporis ſtatum ſervant quem primo invadentis morbi momento habebant; ſic in mediâ ſcalâ unus aſcendentium Catalepſi correptus gradibus adhæſiſſe legitur, ibique ſtatuæ inſtar immotus viam ſequentibus præcluſiſſe (*a*) Catalepſis in perfectam cui præcedens deſcriptio convenit, & in imperfectam dividitur in quâ ſenſus penitùs non abolentur; rursùs in exquiſitam quæ ab aliorum affectuum complicatione libera, & in eam quæ cum aliis affectibus (*b*) tùm maximè cum epilepſiâ complicatur. Ut cauſa hujuſce morbi continens, quantum penes eſt, attingatur, illæ priùs quibus frequentiùs inducitur, ſunt perpendendæ, hujuſce generis ſunt imprimis temperamentum melancolicum, curæ, animi contentiones, &

(*a*) Buchanam apud Joan. Dolæum encyclop. lib. 1. (*b*) Hiſt. de l'Acad. des Scien. 1739.

graviſſima animi pathemata. Sic à ſubitaneo terrore hunc affectum anno proximè elapſo productum vidimus apud Italum qui hoſtium præſentiâ, mortisque formidine exanimatus in catalepſim brevi incidit, cujus causâ Monſpelium venit ut Profeſſorem illuſtriſſimum (*a*) nobiſcum conſultum haberet; exemplum ſimile habetur in actis Academiæ Par. (*b*) nobilis Matronæ quam pridiè disjudicandæ litis, cujus curâ graviter torquebatur, idem affectus invaſit, aliudque exemplum apud Tulpium legitur de juvene Britanno impenſiùs amori indulgente, & ex nuptiis inopinatò repulſis Cataleptico facto (*c*) innumera hujuſcemodi exempla apud Auctores reperiuntur; (*d*) quandòque etiam fatuitati ſuccedit; ex quibus ritè penſitatis liquet cauſam ad huncce morbum prædiſponentem, vel eſſe ſummam in emporio tenſionem, vel ejuſdem laxitatem: Prima cauſa ultramodùm evecta atoniam accerſit, ſecunda jàm eſt atoniæ initium. Effectus ergò earum cauſarum cum naturâ ſymptomatum, abolitione nimirùm, vel imminutione ſummâ ſenſuum, motuumque volontariorum ſedulò collatus, ad eam neceſſariò theoriam ducit, ut ſumma laxitas fibrarum emporii veluti cauſa morbi continens agnoſcatur, hoc tamen notato fibras emporii licet flaccidas fluidum tamen nerveum ex extremitatibus arterioſis ſanguiferis ſecretum admittere, illudque ad muſculos nervis ab ipsâ productis tranſmittere, ità ut muſculi contractionis quam morbo ingruente habebant retinendæ capaces ſint, ſimulque novas contractiones inire valeant ſi à causâ exteriori fluidi nervei in ipſos determinetur influxus; ſenſus interim non vigent, quia fibræ emporii laxæ vibrationem non admittunt, eâdemque de causâ ceſſat ad tempus animæ dominium: hanc ergò laxitatem emporii veluti genuinam Catalepſeos cauſam admittimus, ſimulque levem ſubſtantiæ corticalis ingurgitationem, quæ cum relaxando emporio par ſit, ad eum tamen gradum non eſt evecta, ut fluidi ner-

(*a*) D. Fizes (*b*) Hiſt. de l'Acad. an. 1738: (*c*) Nicol: Tulp. obſ. med. lib. 1. obſ 22. vid. Foreſt. (*d*) Rondelet meth. cur. Fern. lib. 5. de part. morb. & ſimpt. Benedict ſilvatic. conſult. &. reſpon. med. cen. 1. primum prorrh. text. comment 56. Raimond fortis conſult. & reſp. medic. tom. 1. cent 1.

vei

vei ſecretionem nimis præpediat. Prægreſſa theoria circà emporii laxitatem prælaudati itali obſervatione confirmata mihi videtur, in quo ex parentum qui ipſum comitabantur relatu, & ex iis quæ ipſi vidimus, quatuor obſervabantur ſtadia ſibi conſtanter ſuccedentia ; mania nempè quam Catalepſeos paroxiſmus ſequebatur, poſt paroxiſmum mæror, & veluti fatuitas, dein intermiſſio, novusque ab intermiſſione maniæ inſultus; Catalepſis grâvis eſt affectus, per paroxiſmos ut plurimùm recurrens, ad epilepſiam & dementiam non rarò conducens, & ſæpè affectu ſoporoſo vitam ægrorum terminans : in ejus curatione duo tempora occurrunt; paroxiſmi nimirùm & intermiſſionis : quoad primùm ſi frequentibus paroxiſmis æger obnoxius fuerit, è quibus ſolis naturæ viribus evaſerit, uti ſatis in Catalepſi, & epilepſiâ ſolemne eſt, paroxiſmi finis eſt expectandus, nihilque moliendum, niſi longior aut vehementior ægrum in vitæ diſcrimen conjiciat, ſin econtrà tunc primùm Catalepticus fuerit, ideòque morbi indoles, & gradus adhùc in aperto non ſit, promptè ei ſuccurrendum ad illud vergendo, ut ſanguinis intrà ſubſtantiæ corticalis vaſa liberior, faciliorque transfluxus reddatur, ſicque uberior fluidi nervei ſecretio fiat, vividior ejus impulſio in vaſa medullaria determinetur, tenſioque priſtina emporio concilietur, cui ſcopô attingendo, præſcriptâ venæ ſectione, ſi indicata videatur, nulla remedia emeticis præſtant; quæ prætereà exindè proſunt, quòd ventriculi ſaburram quâ paroxiſmus non rarò determinatur, foras eliminet, in paroxiſmorum intervallis cortex peruvianus plurimùm commendatur, aliaque remedia ex ſtomachicorum, diluentiùm & cephalicorum claſſe deducenda, quibus digeſtionum labor ſuſtineatur, ſanguinis & lymphæ ſervetur fluxilitas, quicumque infarctus in ſubſtantiâ corticali præcaveantur, tenſioque ſubſtantiæ medullaris conſervetur; cum autem in præcitatis paroxiſmorum caſibus nullum auxilium emeticis præſtantius ſit, ideò concludimus.

Ergò Catalepſi Emeticum.

E

QUÆSTIO SEXTA.

An Eriſipelati Topica admovenda ſint?

ERyſipēlas, latinis ignis ſacer, tumor eſt inflammatorius, diffuſus, parùm elatus, rubore, dolore, calore acri ſtipatus, prementibus digitis cedens, tunc albeſcens, iterùm remoto digito rubens, locum mutans, & parte quàm priùs occupaverat ſaneſcente, ejus vicinas affligens: Duplex eſt, legitimum ſeu verùm, & ſpurium: iſtud in phlegmonodes, ædematodes, & ſchirrodes diſtinguitur; in eſſentiale etiam dividitur, & ſymptomaticum, cujus multiplex ratione cauſarum diverſitatis inſtitui poteſt ſubdiviſio: ſedes morbi in cute eſt, pinguedine, imò ſed rariùs in ipſis muſculis. Ad cauſam illius continentem tria requiruntur. 1°. Subitanea ſanguinis hærentia in extremis arterioſis ſanguiferis cum globulorum purpureorum in limphaticorum arterioſorum radices ingreſſu. 2°. Vigens imò naturali intenſior cordis & arteriarum motus. 3°. Inflammatoria ſanguinis ſpiſſitudo minor tamen, quàm in phlegmone, cui eſſentialiter comes adſit acredinis complicatio; hæc tria ſi ſimul reperiantur, cauſa continens præſens erit, & conſequenter Eryſipelas, cujus cauſæ remotæ innumeræ recenſentur, nunc enim vulneribus & ulceribus ſupervenit, nunc metaſtaſis cujuſdam effectus eſt, nunc à cohibitis menſtruis, vel tranſpiratione inſenſibili, vigiliis, liquorum ardentium uſu, nimiâ inſolatione, vel econtrà ſuſcepto frigore, animi curis inducitur; cuncta hæc morbo producendo inprimis favent, ſi jàm adſit in ſanguine prædiſpoſitio ex bilioſo ægri temperamento, vel ex quocumque alio fonte ſuborta; iiſque cauſis accedunt materiæ à primis viis ſuppeditatæ, ſæpiùsque morbi fomitem conſtituentes, in quibus non tam ſpiſſitudo, quàm acris indoles requiritur. Gravibus ſymptomatis aliquandò ca-

ret Eryſipelas, præſertim ſi facies eo non detineatur, vulgò tamen plura ipſi junguntur, uti Febris plùs minùſve ſæviens & ardens, vigiliæ, anxietates, & cum ſæpè morbum eſſentialem non conſtituat, ſed Febris putridæ ſit ſymptoma, accedunt & alia multùm in diverſis variantia; prognoſis hujus affectûs non ſolùm ratione cauſæ & ſymptomatum varietatis, ſed etiam ratione ſedis, diverſa eſt inſtituenda, pejor enim, ſi caput, faciem, palpebras occupet, quàm ſi crura, pedes, aut brachia. Curationis autem ſcopus eo ſemper eſt dirigendus, ut Eryſipelatis reſolutio remediis internis & topicorum ope tentetur. Hic enim terminationis modus inprimis eſt ſeligendus, cum laudabilis & brevis ſuppuratio vix in Eryſipelate ſit expectanda, cum præterea reſolutionis via multò minùs periculoſa ſit, cumque inſuper ſanguis & lympha minùs ſpiſſa quàm in phlegmone, multò exindè ad reſolutionem ſint proniora. Hunc reſolutionis ſcopum attingent diæta tenuis, potus primis diebus ſolummodò diluens & leniens, leviter dein incidens & promovens diaphoreſim, venæ ſectiones repetitæ, è malleolo præſertim, ſi faciem Eryſipelas occupet; id præterea in omni Eryſipelate perquirendum, utrùm à ſaburrâ primarum viarum pendeat, & Febris putridæ ſit ſymptoma, nec nè; ſi primùm, repetito purgantium uſu purgatio eſt molienda; imò & præſcribenda emetica, quæ præſertim in faciei Eryſipelate indicantur, & illud ad reſolutionis initium feliciter conducunt. Sæpiùs enim ipſo vomitûs die palpebræ intenſè tumefactæ, & utrumque oculi globum omninò præcludentes detumeſcunt, ſimulque reliqua facies, & alia ſic miteſcunt ſymptomata ut ſalutaris remedii effectus nitidè innoteſcat; quòd ad topica attinet, eorum uſum faciei Eryſipelas non admittit, ratione enim textûs in hacce parte delicatioris, gangrænæ metus à topicis exurgeret, ſi verò alias corporis partes occupet, multùm auxilii ab iiſdem topicis eſt expectandum, quæ ex emollientium & reſolventium claſſe ſunt deſumenda, & quæ ità debent ſeligi, ut textum partis plùs minùſve laxando, ſanguiniſque & lymphæ acrimoniam ibidem

temperando calorem & dolorem partis mitigent ſimulque fluxiliora reddendo affecti loci fluida, ea ad reſolutionem diſponant; quem in finem reſolventia emollientibus permiſcenda in diverſis Eryſipelatis ſpeciebus varia præſcribentur, eorumque uſus citiùs vel tardiùs inchoabitur; repercutientia ſedulò ſunt vitanda, gangrænam enim, vel mataſtaſes ad interiora inferre poſſent; pariterque reſolventia validiora quàm ferat inflammationis gradus rejicientur, ut potè quæ ſupurationis vel etiam gangrænæ periculum accerſerent; cum autem recenſita priùs topica ad eriſipelatis reſolutionem multùm conferant, ſi ſolus faciei caſus excipiatur, exindè concludimus.

Ergò Eryſipelati topica admovenda ſunt.

QUÆSTIO SEPTIMA.

An ſit aliquod ſignum univocum Hydropis pectoris?

HYdrops pectoris eſt aquæ in cavitate thoracis collectio, exindè ut plurimùm orta, quod ſanguinis adſit conſtitutio cachectica, in quâ ſerum cum reliquis maſſæ ſanguineæ partibus malè permixtum & exuperans verſùs vaſa ſecretoria & lymphatica uberiùs deviet, quæ ſi in thorace quâcumque de cauſâ laxiora, vel debiliora ſint, à lymphâ copioſiùs irruente laxabuntur nimis, vel rumpentur, ſicque cauſam morbi continentem efficient. Morbum hunc varia plerumque concomitantur; facies nimirum pallida per intervalla intumeſcens, habitus corporis ad leucophlegmaticum vergens, ædematoſa pedum inflatio, tuſſis leviuſcula & reſpirandi difficultas, quibus, ingraveſcente affectu, junguntur ponderis in pectore ſenſus, decubitus in alterutrum, vel in utrumque latus difficilis, anheloſa magis & laborioſa reſpiratio, nocte præſertim & ægro jacente

jacente urgens; quæ omnia in ultimo morbi ſtadio ità quandòque adaugentur ut non ampliùs decumbere ægrotans valeat, & nonniſi trunco erecto aut ad anteriora inclinato ſpiritum ducat. Nunc nobis eſt examinandum utrùm ſymptomata hæc vel collectivè, vel ſeorſùm ſumpta ſignum hydropis pectoris univocum conſtituant; cui propoſitæ quæſtioni reſponſuri notamus. 1°. Cadavera eorum nonnunquam aperiri, qui dùm viverent de nullo ex illis ſymptomatis conquerebantur, & in quibus tamen copioſa in thorace aquæ collectio obſervatur, undè concludendum ſymptomata hæc, licet in hydrope pectoris frequentia, conſtantia tamen non eſſe, & conſequenter neque ſimùl, neque ſigillatim habenda eſſe veluti ſignum hujuſce affectûs univocum. Notamus, 2°. Symptomata eadem unà, aut ſeparatim conſiderata in ægris nonnunquam adeſſe ſine ullâ aquæ in cavo thoracis collectione, quod itidem demonſtratur ex eorum cadaveris aperturâ, qui dùm viverent, præcedentibus dirè vexabantur, & in quibus nulla ſæpè aqua, ſed diverſiſſimi generis labes in thorace reperiuntur. Duplici hâc obſervatione nodus propoſitus ſufficienter ſolvitur: verùm firmioris doctrinæ gratiâ, quædam addenda veniunt. Morbus in primo quod deſcripſimus ſtadio, ex memoratis ſignis confundi poſſet cum reſpirandi difficultate à variis aliis affectibus productâ, uti à pulmonum tuberculis, hydatidibus, oſſiculis, ſtetomatibus, lapillis, ædemate, ab eorum cum pleurâ adhæſione, à ſordium, aut quorumlibet extraneorum collectione in bronchiis, laringe, uti apud artifices pulverulentos, obſervatur, idemque ex relatis ſignis ſufficienter non diſtinguitur à chloroſi, aſthmate incipiente, pthiſi ſedem in textû pulmonum interlobulari habente, & à vomicâ latente; undè iterùm conſtat relata ſigna eam non habere certitudinem quæ in univocis deſideratur, ſicque in eorum claſſe non eſſe reponenda. Symptomata eadem in morbi decurſu evidentia adeò non evadunt, ut omnè tollant diagnoſeos dubium: aortæ enim anevryſma, maſſa carnea coſtis interiùs accreta, ea nonnunquam induxerunt, graviores pulmonum adhærentiæ iiſdem

ſæpè ſtipantur, & vomica jàm adaucta hæc ità ad amuſſim æmulatur, ut diagnoſis nihil certi habeat; vomica enim uti notum eſt clandeſtinè ingruit, & ſæpiùs ità procedit ut ſymptomata quibus æger afficitur ejus præſentiæ à Medico, licet experto, non tribuantur. Cùm dein ruptâ vomicâ, vel copioſa puris per os excretio, vel cadaveris diſſectio, ſymptomatum quæ præceſſerant fallaciam arguant. Empyema purulentum hæc eadem conjuncta habet, neque à ſignorum indole, ſed à ſolo prægreſſorum examine diſtingui valet; licèt igitur ſymptomata hæc nunquam negligenda ſint, (ut pote quæ cum prægreſſis, tùm cauſis, tùm morbis ſedulò collata gravem morbi ſuſpicionem præbeant) univoca tamen cenſeri non debent, quæ ut magis firmetur concluſio, notare eſt in fine morborum chronicorum, quales ſunt febres hecticæ, & lentæ ſymptomaticæ, fieri ſæpe in cavo thoracis aquarum collectiones, inſcio medico, & non niſi inſtitutâ cadaverum ſectione cognoſcendas, undè concludimus.

Ergò nullum datur ſignum univocum Hydropis pectoris.

QUÆSTIO OCTAVA.

An Morbi Convulſivi à ſolo vitio medullæ ſpinalis fieri poſſint?

Morbi convulſivi ii ſunt, in quibus violenta & invita contractio excitatur, nunc conſtanter in eodem muſculo, aut in congeneribus, aut in Antagoniſtis, nunc alternè & ſucceſſivè in Antagoniſtis; exindè morborum convulſivorum diviſio, in convulſionem propriè dictam, & in motus convulſivos; quorum utrumque in diverſas ſpecies ſubdividitur. Convulſionis cauſa continens eſt vividus & conſtans, non imperante, imò renuente voluntate, fluidi nervei influxus in eundem muſculum,

vel in congenres vel in Antagoniſtas, undè illius vel eorum contractio permanens, ſicque pars rigida & immota, quod convulſionis eſſentiam ponit; motus vero convulſivi immediatè producontur ab eodem fludi nervei influxu, quem ſiſtere nequit voluntas; ſed inæquali, alterno & inordinato in muſculos Antagoniſtas, unde eorum invita, violenta, & alternè repetita contractio; quod motuum convulſivorum naturam conſtituit; quidnam ergò inter convulſionem, & motus convulſivos, ſimùlque inter cauſam utriùſque continentem diſcrimen intercedat ex dictis colligitur, & patet, omnia quæ præternaturalem fluidi nervei ſecretionem ita turbabunt, ut influxus memoratis conditionibus ſtipatus in muſculos ſequatur, inter cauſas convulſionis aut motuum convulſivorum remotas fore recenſenda. Hæcce autem cauſæ bifariam ſunt diſtinguendæ: plures enim in organa prius agunt, ex quibus impreſſiones ad nervorum originem tranſmittuntur, aliæ nervorum originem primariò afficiunt; ad prius cauſarum genus ſtimuli quilibet in organa agentes reducuntur, ad poſterius quæ in ipſam nervorum originem primariò agunt, uti cranii fractura, depreſſio, cerebri commotio, inflammatio, abſceſſus, mala ejus conformatio, vaſcula in eo anevriſmatica, varicoſa, & ad idem cauſarum genus reducendos cenſemus morbos convulſivos hæmorragiis, & ſummæ debilitati, uti in mortis agone, ſuccedentes, in quibus non equidem uberior fit fluidi nervei ſecretio, neque intenditur ejus ad muſculos influxus, ſed norma ſecretionis & diſtributionis mutatur, ita ut majori ratione ad muſculos contractos, quam ad ipſorum Antagoniſtas devehatur. Utrùm verò ex ſolius medullæ ſpinalis vitio hicce affectus induci queant, ex prægreſſis, & ex cognitâ nervorum origine eruetur; quoad primùm conſtat prædictum fluidi nervei in muſculos influxum cauſam morborum convulſivorum continentem præbere: hic autem præternaturalis influxus neceſſariò arguit ejuſdem fluidi nervei turbatam eſſe ſecretionem, & modo abſono peragi: ergò locus in quo liquidum nerveum ſecernitur affici ipſe debet, neque aliter unquam morbi con-

vulſivi exorientur. Poſſunt equidem cauſæ remotæ in aliis, & diverſiſſimis corporis partibus hærere, uti ſæpiſſimè fit, ſed proximior morbi cauſa, ejuſque continentem inducens in ipſâ nervorum origine ſemper eſt admittenda. Verùm conſtat nervorum originem in ſpinali medullâ non adeſſe, nervi enim ex eâ prodeuntes in tantùm operantur, in quantùm communicatio medullæ ſpinalis cum cerebro non eſt intercepta; eaque nervorum motui voluntario inſervientium origo in cerebro eſt, uti innumera experimenta evincunt, quibus pariter liquet in illius medullâ motus quoſcumque voluntarios ſui principium habere. Proxima ergò morborum convulſivorum cauſa in cerebro ſemper & eſſentialiter hæret, ſeù primariò affectum id fuerit, ſeu ſecundariò tantùm, ex quibus eruuntur varia medullæ ſpinalis vitia, quæcumque ea ſupponere lubeat, nunquam niſi inſtar cauſæ morborum convulſivorum remotæ habenda fore; neque eos unquam niſi cerebro priùs affecto, productura, undè concludimus.

Ergò morbi convulſivi à ſolo vitio medullæ ſpinalis fieri nequeunt.

QUÆSTIO NONA.

An Febri malignæ veſicatoria?

FEbris maligna eſt Febris acutæ continuæ ſpecies in quâ duo præcipuè ſunt advertenda, natura pulſûs, & ſumma vel in ipſo morbi initio virium proſtratio. Quoad primùm pulſus in eâ eſſentialiter frequens, multiplex varietatum genus exhibet: vel enim ad naturalem accedit præſertim in initiis, vel in ipſâ morbi invaſione formicanti ſimilis, minimus, & frequentiſſimus eſt, vel parvus, languidus, mollis, depreſſus, occultus, inæqualis & intermittens exploratur: conſtat itàque in

in illâ vires vitales parum intendi, vel etiam imminui, aut inæqualiter exerceri. Cùm autem in Febre malignâ, præſertim incipiente, pulſus interdum naturalem æmuletur, ſimùlque calor ad nativum nonnunquam accedat, morbi exordientis ſævities non rarò occultatur, unde Febris hæc maligna, ſeu mali moris dicitur; quoad ſecundum, inſignis virium lapſus vel in ipſis morbi primordiis obſervandus, aut ab earum exinanitione, aut ab illarum oppreſſione dependet. Abſque ſymptomate prævio morbus interdùm ingruit, ut plurimùm tamèn quibuſdam ante ejus acceſſionem diebus, virium adeſt languor anxietas, animi torpor, appetitûs imminutio, ſenſuum hebetudo; ubi verò præſens jam adeſt, diverſa omninò & anomala ſibi annectit, quibus nunc unam, nunc aliam corporis partem præ aliis affici edocemur: ex illis multò frequentiùs obſidetur cerebrum, variaque exindè exurgunt, uti capitis gravitas, illiuſque dolor interdùm acutus, ſæpius gravativus, inſomnia, vel ècontrà ſomnolentia, exiguus vel nullus morbi ſenſus, delirium plerùmque obſcurum, tendinum ſubſultus, dentium ſtridor, excrementorum ſine ſenſu profuſio, & morte præſertim imminente muſcarum venatio, quibus diverſa ſubſtituuntur vel junguntur, prout thorax abdomen, aliævè corporis partes ſimùl aut ſeorſim corripiuntur; cauſa morbi continens eſt ſumma ſanguinis aptitudo ad inflammationes, præſertim Eryſipelatoſas, vel Gangrænodæas in ſolidis excitandas, quibus cerebrum frequentiùs infeſtatur; hæc ſanguinis aptitudo ex ejuſdem lentore & inſpiſſatione dependet, quâ pariter afficiuntur varia ſanguinis recrementa, & cui comes adeſt eorumdem fluidorum diverſæ indolis acrimonia, ita ut ſanguis aliaque fluida habenda ſint veluti particulis inſpiſſantibus & acribus in earum ſinu intricatis, referta, quarum nunc primæ nunc poſteriores prædominium tenent: pravam hanc fluidorum diatheſim, quæ ut plurimùm clandeſtinè irrepit, ingens ſuccorum in primis viis nidulantium parique vitio infectorum apparatus producit & fovet, undè cardialgiæ in iſto affectu frequentes exurgunt ſimùlquè varia ex illis fiunt, quæ in tertiâ

theſi veluti ſigna putredinis exhibuimus. Cauſæ remotæ vel communes ſunt, uti in conſtitutionibus epidemicis, vel propriæ & utræque à ſex rebus non naturalibus, aere præſertim & alimentis ſunt deducendæ, tuncque inprimis agunt cum præviæ adſunt in ægrotantibus diſpoſitiones. utrum in Febre maligna fluidorum craſſities, aut acrimonia prædominentur, noſſe plurimùm intereſt, idque ex ægri naturâ, cauſarum indole & ſymptomatum varietate dignoſcetur. Morbus licet periculo plenus, plurimùm ſpei relinquit ſi peritâ manu tractetur, ad 14um. 21um. diem, & ultrà extenditur, ſæpè ſudoribus, ſurditate, parotidibus terminatur quæ cautè à ſemetipſis ſymptomatice accedentibus ſunt diſtinguenda. Quoàd therapeïam urgentior in eo verſatur indicatio, ut inflammatio cerebrique in iſto affectu frequentior eſt, vel præcaveatur ſi immineat, vel ad reſolutionem ducatur, ſi jam incæperit; quam indicationem venæ ſectiones è talo in morbi præſertim initiis inſtituendæ adimplent, debitâ tamèn virium ægri ejusque pulſûs habitâ ratione, neque vires exhauſtas cum oppreſſis confundendo; ſic venæ ſectionis ope depletis omnibus & ſpeciatim cerebri vaſis, pravi ſucci in ventriculo hoſpitantes quam citò, & breviori viâ, ſunt evacuandi, ut indè fomes morbi imminuatur; itàque emetica ſummoperè proſunt, quorum inſuper actione vaſa quælibet concuſſa in contentos humores agunt vividiùs, eorumque aptitudinem ad hærentias ubicumque inducendas minuunt, repetitus purgantium uſus eſſentialiter etiam requiritur: ſic ope diætæ, ptiſanæ convenientis, venæ ſectionum, emeticorum & catharticorum uſu, novæ præcaventur ſanguinis, aliorumque humorum hærentiæ, præſentes ad reſolutionem ſenſim perveniunt, & ità indicationes adimplentur quæ curationis objectum erant. Verùm auxilia è præcedentibus educta ſemper non ſufficiunt: ſi enim craſſities fluidorum prævaleat, isque ſit cerebri infarctus ut ſolida quælibet flacceſcere, & relaxari, ægrum alto detineri ſopore, neque illius pulſum cardiaca inſtaurare; veſicatoria in hoc caſu ſpeciatim commendantur, & plures ex orci faucibus eruunt;

quippè cum ſanguinis, & lymphæ, glutinoſum tenax attenuent & ſolvant, 2°. Solida quæcumque ſtimulent, & eorum oſcillationes exſucitent ex quâ duplici actione præcipuos eorum effectus deducendos cenſemus, vndè concludimus.

Ergò Febri malignæ veſicatoria.

QUÆSTIO DECIMA.

An Palpitatio Cordis ab ejus auricularùm vitio, & ab eo tantùm?

PRæter ſiſtolem & diaſtolem, quibus ſibi invicem ſuccedentibus, ſanguinis circulatio promovetur, alter obſervatur in corde motus quo ſiſtoles tempore verſùs anteriora impellitur, ejuſque apex ad coſtas impingit. Iſtius motûs cauſa in corde non eſt quærenda, ſed in partibus baſi ejus appenſis, ſinubus nempè venoſis, & utriusque magnæ arteriæ trunco, quæ eo tempore turgentia, quo contrahitur cor illud è ſede dimovent, & effectum memoratum inducunt. Cauſæ illius cor ad anteriora impellentis veritas conſtabit attendenti auriculam dextram, ſinumque venoſum ejuſdem lateris unum & commune cavum efficere, idemque in auriculâ ſiniſtrâ, & ſinu venoſo ipſi correſpondente obtinere, ideòque ſyncronam eſſe, tùm ſinuum venoſorum, tùm auricularum dilatationem cui paritèr ſyncrona eſt arteriæ aortæ & pulmonalis diaſtoles; undè videre erit totam cordis molem ab iis vaſis ſimultaneò dilatatis neceſſariò eſſe propellendam, ejusque propulſionis directio omnibus innoteſcet qui auricularum, ſinuum venoſorum, cordiſque ſitum perſpectum habebunt. Iis cauſis pulſatio quam naturaliter omnes tempore cordis ſiſtolis experimur eſt tribuenda, quæ ſi ſolitos excedat limites, itàut cordis apex ad coſtas

vehementius impingat quam naturaliter fieri ſolet, morbum conſtituit quem palpitationis nomine inſignierunt. Morbi iſtius cauſa efficiens eadem eſt quæ pulſationem naturalem inducit, ſed ad altiorem gradum evecta: obices verò in corde ipſo, vel in ejus vicinia poſiti ſanguiniſque ingreſſum in cor, vel ejus è corde emiſſionem, vel illius intrà aortam aut pulmonalem iter præpedientes cauſas ejuſdem palpitationis remotas conſtituunt. Cauſæ jàm relatæ inventionem debemus *Williſio* qui primus eam non ſolùm indicavit, verùm enucleatè & diſtinctè expoſuit, illamque cauſarum remotarum agendi modò, & obſervationibus è cadaverum ſectione deſumptis illuſtravit (*a*) cum autem ſinus uterque venoſus & arteriarum aortæ & pulmonalis initium tùm ad pulſationem naturalem, tùm ad palpitationem concurrant, notare intereſt quænam ejus concurſûs in diverſis palpitationis ſpeciebus ſit varietas. Itaque ad naturalem pulſationem multùm tùm ſinubus venoſis, tùm radicibus arterioſis tribuendum cenſemus. Tumet enim, corde ſeſe contrahente, ſinus uterque venoſus, neque ſanguinem in cordis thalamos valet evomere: vi ergò ſuæ dilatationis in molem illius nititur, eamque ad anteriora propellit: arteriæ pariter tument validèque in cordis baſim agunt ſanguis enim in utroque trunco arterioſo ſuæ propulſioni reſiſtit, portioni è corde ejectæ viam denegat, nec niſi reſiſtendo cedit, iſta ergò tùm in aortæ parietes incurrit, tùm ipſam cordis baſim vividè reverberat, undè valido utriuſque cauſæ concurſu memoratus effectus inducitur. Quoad palpitationem, exempla earum dantur in quibus nulla actio vel ſaltèm exigua ex trunco aortæ arteriæ, vel ex trunco arteriæ pulmonaris eſt expectanda, quandò nimirùm obex quicumque vel in corde ipſo, vel in alterutrius ex illis arteriis ipſo initio reperitur: tunc enim ſanguinem à corde non niſi ægrè & parcè ſuſcipiunt, non multùm igitur tument, neque niſi leviſſimam actionem in cordis baſim exerunt. Verùm ſi obex ſanguinis propulſioni oppoſitus non in ipſo arteriarum initio ſedem habeat, ſed paululùm

(*a*) Vvilliis. pharmac, ration. ſect. 6. cap. 3.

ſit

ſit à corde remotus, multùm ab arteriâ ità affectâ palpitationis negotium pendebit: ſanguis enim à corde contracto emiſſus, arteriæ ſubibit initium, & cum obicis ratione tractum ejus nequeat decurrere, impenſiùs illius radicem dilatabit, ſicque præcipua palpitationis cauſa fiet. Palpitatio cauſis memoratis inducta accidentalis eſt, vel habitualis. Primam varia determinant, uti curſus, ſaltus, exercitium, animi pathema, aliaque ejuſdem generis bene multa, quorum ex dictis agendi modum eruere arduum non eſt. Habitualis variis affectibus ſæpè accedit chloroſi v. g. affectioni hiſtericæ, hypocondriacæ, &c. ſed pejor palpitationis ſpecies illa eſt, quæ à vitiis localibus & obicem fixum in corde ipſo vel propè cor ſanguini offerentibus, dependet, uti ab auriculis prætumidis, à nimio cordis incremento, ab ejus abceſſû, ulcere, hydatidibus, à vermibus, & calculis in ejuſdem ventriculis, à poliposis concretionibus in ejuſdem cavo enatis, ab arteriæ aortæ, vel pulmonaris oſſificatione, anevriſmatibus, ab earumdem à quâcumque causâ externâ compreſſione, vel ab internâ obſtructione, aliisque hujuſce generis innumeris apud obſervationum collectores reperiundis; ex quibus cum conſtet primò auriculas, ſub quo nomine ſinum utrumque venoſum comprehendimus, nimiâ ſuâ & præternaturali dilatatione palpitationem efficienter producere, ſed ſolam hujuſce motûs cauſam non eſſe, ut potè qui arteriarum radicibus ſit etiam tribuendus; & cum, 2°. liqueat vitia quibus palpitatio remotè inducitur, modò in auriculis, modò in corde ipſo, arteriis, partibusque vicinis inhærere, exindè juxtà Williſii mentem concludimus.

Ergò Palpitatio Cordis ab ejus auricularum vitio, ſed non ab eo tantùm.

QUÆSTIO UNDECIMA.

Num Morborum ſpecies, & genera tutò per ſymptomata eſſentialia determinentur?

SYmptomata morbi eſſentialia ſunt quæ morbum ſuâ præſentiâ declarant, & ejus ità depingunt imaginem, ut cum reliquis Corporis humani affectibus confundi nequeat. Hæc eſt enim ſymptomatum eſſentialium conditio, ut ſui aggeriè morbum componant, qui morbus veluti quid individuum conſiderandus eſt non graphicè minùs eorum aggregatû depictus, ac entia quælibet eis exprimuntur quæ notas eorum conſtantes, & ſtabiles exhibent. Sic febris præternaturali pulſûs frequentiâ ità conſignatur, ut circà ejus diagnoſim decipi poſſibile non ſit: affectus ſoporoſi ſimplices, apoplexia nimirùm, carus, & coma ſomnolentum, ſubitaneâ ſenſuum omnium externorum, & internorum abolitione, vel imminutione ſummâ, ſuperſtite tantùm functionum vitalium, motuumque automaticorum exercitio, perfectè dignoſcuntur; morbi convulſivi ſymptomatis in noſtrâ octavâ Theſi relatis declarantur; tumores, vulnera, ulcera notis ſuis ſpecificis patent, & diſtinguntur; idque de aliis quibuſcumque affectibus qui ſymptomatis eſſentialibus ſtipantur, eſt advertendum. Affectusècontrà ſignis hujuſce modi deſtituti nunquàm diagnoſim certam admittunt, uti de hydrocephalo, hydrope pectoris, empyemate purulento, vomicâ, diverſiſque aliis notare eſt. Itàque cum ſymptomata eſſentialia morbum ità exprimant, ut ſtatim a clinico dignoſcatur, & cum 2°. eorum abſentia morbi diagnoſim velo obtegat, ſumma quæ in morborum hiſtoriâ illorum ſymptomatum habenda eſt ratio facilè innoteſcit, morbosque eâ methodo definire multò tutiùs, utiliùsque cenſendum, modò interim debita diligentia in jàm dicendorum inveſtigatione

adhibeatur : morbum enim ſymptomaticè expreſſum noſſe non ſufficit, ſed cauſam illius continentem rectè callere opus èſt, & partium ſolidarum, & fluidarum ſtatus in quolibet caſu peculiari ſedulò eſt inquirendus, quippè cum ex illis indicationes in therapeïa adimplendæ debeant educi, neque aliter in morborum curatione ſucceſſus, niſi fortuitus, ſit expectandus. Nunc cum ſymptomata eſſentialia tutiſſima, ubi dantur, morborum diagnoſeos via ſint, quæritur à nobis utrùm per ea tutò ſpecies, & genera variorum Corporis humani affectuum determinentur; cui propoſitæ quæſtioni reſponſum ex prægreſſis eruitur. Vel enim iſtius methodi finis eſſet, ut ſimplex traderetur morborum hiſtoria, vel ſimul ut eos curandi normam includeret, ità ut eadem ſpecies, & genus, eâdem ſemper, & conſtanti methodo eſſent debellanda. Si primùm, diviſio hæc ſub eo reſpectû utilis eſſet, ſed inſufficiens, cùm plures morbi dentur qui ſymptomatis eſſentialibus carent. Si ſecundùm, multùm eſſet fallax, & in evidentiſſimos errores Medicos, juniores præſertim, induceret, qui eo detenti præjudicio ſingula, tùm genus, tùm ſpeciem immutabili, & unicuique ſpecificè adaptatâ curatione tractanda eſſe, ſæpiùs ægris nocerent quàm prodeſſent, undè concludimus ſummâ cautelâ opus eſſe in tali morborum per ſymptomata eſſentialia in genera, & ſpecies diviſione ; idque inſuper notandum morborum ſpecies non niſi ſobriè ſtatuendas eſſe, nimiamque earum multiplicationem cautè vitandam : exinde enim adeò lux major non affulgeret, ut potiùs ſequerentur confuſio, & obſcuritas. Ex quibus concludimus.

Ergò non, niſi cum conditionibus in theſi ſtabilitis, morborum ſpecies, & genera per ſymptomata eſſentialia tutò determinantur.

QUÆSTIO DUODECIMA.

An Robur vitale ex actualibus pulſûs, & reſpirationis viribus ſit æſtimandum?

Robur vitale per effectus in ſano, & in ægroto editos dignoſcitur: ii effectus ſunt humorum propulſio per vaſa, & viſcera, à corde motore præcipuo, & ab automaticâ vaſorum, arteriarum in primis ſanguiferarum, actione dependens: quoties igitur veges, & expeditus circuitus ſanguinis, & humorum procedit, toties virium vitalium robur adeſſe pronuntiandum eſt... Ratio tamen quam in diverſis ſanitatis, & morbi temporibus earum incrementi, & decrementi gradus inter ſe ſervant à nullo determinari poteſt. Sæpiùs autem obſtacula ſanguinis circuitui opponuntur quorum effectus ad diverſimodè immutandam vim vitalem plurimùm valent. Itàque ſi hærentiæ ſubitaneæ in extremis arterioſis fiant, ibique coarctato exitû ſanguinem retardent, primus effectus exindè oriundus eſt adaucta ſanguinis preſſio lateralis quæ vim omnem retardantem valet, undè major arteriarum in extremis infarctarum ſectio permanens ab obice uſque ad cor, ex quo ſtatim ſequitur ſanguinis retardandam fore velocitatem in vaſis obſtructis. Eædem enim vires fluidis velocitates imprimunt quæ ſunt inter ſe in ratione inverſâ ſectionum intrà quas hæc fluida moventur. Secundus effectus eſt tenſionis augmentum tunicis arteriarum ab obice ad cor uſque accedens: earum igitur vibrationes celeriores fiunt: poſitis enim iiſdem fibrarum diametro, & longitudine, quadrata temporum quibus earum vibrationes eduntur ſunt inversè uti illarum tenſiones, & conſequenter tempora ipſa in ratione inversâ ſubduplicatâ earumdem tenſionum, undè ſi ponatur ad inſtans ſectionem quadruplam evaſiſſe, ſubduplum tempus in arteriarum vibratione

tione inſumetur. Juxtà eamdem rationem earumdem vibrationum frequentia intendetur, & illarum ſola magnitudo decreſcet: adauctâ enim ſectione permanente arteriæ, cum minori coronâ eamdem ſanguinis copiam ab eâ admitti poſſe evidens eſt. Ex dictis ergò ſequitur hærentias in extremis arterioſis eos ſtatim inducturas forè effectus, ut vaſa obſtructa celeriùs, & frequentiùs pulſent, & uniuscujusque pulſationis magnitudo decreſcat: tertius effectus qui à prædictis ſequitur in vaſis liberis obtinetur: ea enim eſt fluidorum conditio (ut pote quæ impreſſioni cuicumque cedunt) ut ſi in aliquo loco minor ipſis reſiſtentia offeratur quam in cæteris punctis, verſus eum moveantur: ſanguis ergò vaſorum liberorum oſtia uberius ſubibit, undè major iſtorum ſectio permanens, preſſio lateralis major, eademque quæ ſuperius fuerunt expoſita: obices igitur memorati in arteriarum extremis poſiti frequentiam, & celeritatem vibrationum per ſe adaugent, earum magnitudinem imminuunt: pulſus ergò celer, frequens, & parvus obicum exiſtentiam demonſtrat, & moram ſanguinis circuitui inductam fuiſſe ſignificat. Hic autem ſtatus in pleriſque Febribus incipientibus obſervatur, cum dein pulſûs magnitudo ejus frequentiæ, & celeritati accedens perſtare adhuc obices oſtendat, ſed incrementum jàm vires vitales ſumpſiſſe. Obices ad altiorem gradum evecti diverſi generis inæqualitates in arteriarum vibrationibus inducunt, undè pulſus intermittens, inæqualis, &c. quibus pulſibus ut ſignis, ſummum circuitûs laborem dignoſcimus. Nunc verò ſi libera ſit ſanguinis ubicumque circulatio, minor erit ſectio arteriarum permanens, major ergò ab eâdem ſanguinis quantitate earum diaſtoles quam profundior ſyſtoles excipiet, ſimulque tardior, & rarior quorum ultimorum phœnomenon ratio ex prægreſſis facilè intelligitur: pulſus ergò magnus, tardus, & rarus ſanguinis circulationis facilitatem, ejuſque liberum, & expeditum per vaſa quæcumque transfluxum denotat, & is eſt qui in ſanitate obſervatur, in quâ ſimul plenus, fortis, & æquabilis exploratur. Doctrina igitur de pulſibus

ſummè in Medicinâ faciendâ neceſſaria eſt, ut roboris vitalis adaucti, vel imminuti dignoſcatur præſentia, & ut tutæ exindè ad morborum curationem indicationes eruantur. His omnibus addendum eſt 1°. clinicum de pulſûs viribus judicaturum non ad unicam illius affectionem attendere, frequentiam, v. g. vel raritatem, ſed plures collectivè notare, ut ſuperius fuit indicatum, 2°. ad praxeos exercitium noſſe ſatis eſſe adauctas, vel imminutas fuiſſe vires vitales, ſed rationis determinationem quâ adauctæ vel imminutæ fuerunt neque invenire poſſibile eſſe, neque etſi inveniretur, utile 3°. magnas pulſuum varietates ex naturâ arteriæ ſingulari, ætate, ſexu, temperamento, animi affectibus, vivendi modò exoriri, quas à medico pulſum explorante adverti neceſſum eſt. Reſpiratione ut ſigno utuntur etiam Medici: ex eâ facili, magnâ, lentâ, æquali concludunt ſanguinem à corde debito robore propelli, liberè & expeditè per pulmones tranſmitti, ſimùlque aptum eſſe ut per omnia corporis vaſa debitè fluens, nullum ullibi ſuæ propulſioni obſtaculum pariat: ex eâdem è contrà parvâ, celeri, difficili, dolente, anhelosâ inæquali contrariam concluſionem eliciunt; ex quibus concludimus.

Ergò robur vitale ex traditâ reſpirationis conditione, & ex actualibus pulſûs viribus eſt æſtimandum, ita tamen ut ratio quam illius incrementi, & decrementi gradus inter ſe ſervant determinari non poſſit.